Grondplaat v1.1

Canvas voor databeschikbaarheid

Dit werk is gelicenseerd onder: CC BY-NC-SA 4.0

Gebruiksvoorwaarden Creative Commons

Dit werk is gelicenseerd onder Creative Commons: Naamsvermelding – NietCommercieel – Gelijkdelen 4.0 Internationaal (CC BY-NC-SA 4.0).

Je bent vrij om:

Delen - het materiaal te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat **Bewerken** - te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken

De licentiegever kan deze toestemming niet intrekken zolang aan de licentievoorwaarden voldaan wordt.

Onder de volgende voorwaarden:

1. Naamsvermelding - De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een link naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. Je mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met je werk of je gebruik van het werk. Een invulling van een redelijke wijze is door de naam van de maker te vermelden: Community Databeschikbaarheids Canvas.

2. NietCommercieel - Je mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.

3. GelijkDelen - Als je het werk hebt geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd, moet je het veranderde materiaal verspreiden onder dezelfde licentie als het originele werk.

De volledige voorwaarden kun je vinden via deze link: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.nl

Door dit werk te gebruiken, stemt je in met deze voorwaarden.

Aanleiding om te komen tot één grondplaat/canvas

De Grondplaat Coalitie - Van ongevraagd advies naar gevraagd advies

Vanuit de behoefte binnen de **TOZO** om bij het **beoordelen** van de **IZA aanvragen** een goed beeld te krijgen hoe de voorgestelde oplossing in elkaar zit en of deze aan de afgesproken kaders (Leidraad) voldoet, is het idee ontstaan om te komen tot een gezamenlijke beeldtaal. Vanuit de CumuluZ Coalitie werd gezocht naar een manier om de CumuluZ oplossing beter te duiden. In samenwerking tussen **ZN**, **VZVZ** en de **CumuluZ coalitie** is in 2023 de eerste versie van de gezamenlijke **grondplaat** ontwikkeld. **Deze is later hernoemd naar het Canvas voor databeschikbaarheid** (hierna 'het canvas').

In de loop van 2024 hebben we gezien dat **meer initiatieven** behoefte hebben om (landelijk) **ontwikkelingen te visualiseren**. Elk van deze partijen was bezig met een **eigen beeldtaal**. Dit had als ongewenste bijwerking dat het voor bestuurders en beleidsmakers niet duidelijk was of deze initiatieven vergelijkbaar waren qua opzet, of dat men een wezenlijk andere koers voorstelde. Uit de gesprekken bleek al snel dat de richtingen niet ver uit elkaar lagen en het verschil in de beelden/stijlen vooral te wijten was aan een gebrek aan coördinatie en afstemming. Er is daarom een **coalitie gevormd** die heeft **besloten om** een poging te doen met elkaar te komen tot **één beeldtaal / grondplaat**.

De afgelopen maanden is in samenwerking met VWS, ZN, VZVZ, Nictiz, de CumuluZ Coalitie, Twiin, Health-RI, Silizo, ActiZ, NHG/LHV/InEen en GGZ NL (de Coalitie) gewerkt aan een gezamenlijke beeldtaal (en bijbehorende definities). Dit heeft geresulteerd in een canvas dat gebruikt kan worden om de diverse initiatieven op het vlak van databeschikbaarheid, vertrouwen en regie op te plotten.

De Coalitie partijen hebben met elkaar vastgesteld dat het van **Toegevoegde Waarde is om te komen tot één beeldtaal** en verhaal m.b.t. het canvas. Het voeren van één beeldtaal stelt de gebruiker in staat om de voor 95% overeenkomstige elementen eenduidig weer te geven en laat de ruimte om te focussen op het bespreken van de afwijkende 5%.

Voor de zomer van 2024 is vanuit VWS aan de Grondplaat Coalitie gevraagd of het materiaal dat wordt ontwikkeld m.b.t. het canvas gebruikt mag worden als **input** voor de het **informeren van de kamer** met betrekking tot het **Programma Landelijk Dekkend Netwerk van infrastructuren** (LDN).

Canvas voor databeschikbaarheid

Huidige deelnemers in de 'Grondplaat Coalitie'

Tijdlijn Grondplaat / Canvas

Mijlpalen in het ontstaan van de 'Grondplaat Coalitie'

Grondplaat / Canvas voor Databeschikbaarheid

Algemene uitgangspunten

- Het canvas richt zich op de functionele componenten Zowel voor primair als secundair gebruik (volgens definities NVS)
- Het canvas is technologie agnostisch Geen keuze voor technische standaarden en producten
- Toepassingen kunnen meerdere rollen hebben Gebruiker, bron, verwerker,
- Data bij de bron, tenzij ... (goed beargumenteerd) Conform uitgangspunten 'digitale overheid'
- Data zitten in en stromen door meerdere- gebieden Conform het (internationaal) informatiemodel)
- Data wordt bij wijzigingen niet overschreven, maar separaat opgeslagen Oude data krijgt een "oormerk" van incorrect, nieuw inzicht, etc.
- We beschrijven het doel, de ideale situatie gericht op de NVS Plateau 3 Visualisaties van de transities volgen nog

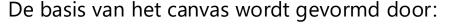
Grondplaat / Canvas voor Databeschikbaarheid

Doel: Eenheid in Beeldtaal t.b.v. faciliteren van besluitvorming rondom databeschikbaarheid

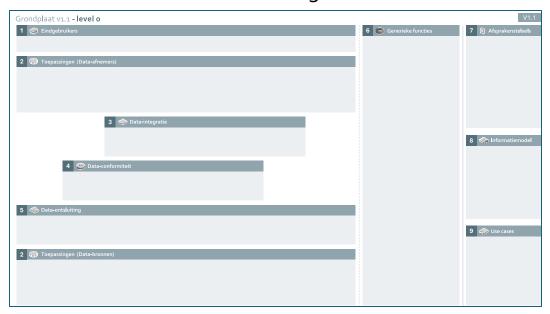
Het canvas biedt een visuele voorstelling van gebieden met bijbehorende onderdelen en definities, die bijdragen aan het bereiken databeschikbaarheid binnen het GezondheidsInformatieStelsel (GIS) uit de Nationale Visie en Strategie (NVS).

Dit canvas is een hulpmiddel om verschillende ontwikkelingen voor het toewerken naar landelijke databeschikbaarheid te duiden of op te plotten.

Na toelichting op het canvas komen een aantal mogelijke toepassingen van het canvas aan bod.

- Een plaat als een canvas met daarop een aantal 'gebieden' voor het bereiken van databeschikbaarheid en vertrouwen
- Een <u>definitie</u> van elk van de 'gebieden'

Grondplaat / Canvas voor Databeschikbaarheid

Toelichting op de gebieden in Level 0 en level 1 van het Canvas

Het linkerdeel van het canvas (nr 1 t/m 5) bevat de primaire gebieden die nodig zijn voor het beschikbaar maken van data. In deze gebieden 'stroomt' de data zodat deze beschikbaar gemaakt kan worden voor eindgebruikers.

- In gebied 1 de eindgebruikers
- In gebied 2 de toepassingen die zowel data-bron als data-aanbieder kunnen zijn
- In gebied 3 de data-integratie functies om de data uit de data-ontsluitingslaag en de data-conformiteitslaag samen te brengen.
- In gebied 4 de data-beschikbaarheidsfuncties
- In gebied 5 de dataontsluiting van de data uit de toepassingen

Het **middengebied**, **nr 6** op het canvas, zijn de generieke functies. Dit zijn bijvoorbeeld de (geprioriteerde) functies voor vertrouwen en databeschikbaarheid maar ook andere generieke functies ter ondersteuning van gezondheid en onderzoek.

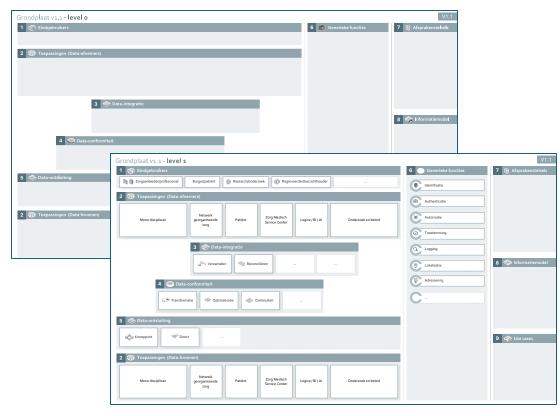
Het grijze **rechterdeel (nr 7 t/m 9)** bevat randvoorwaardelijke GIS stelselbouwstenen

Notes

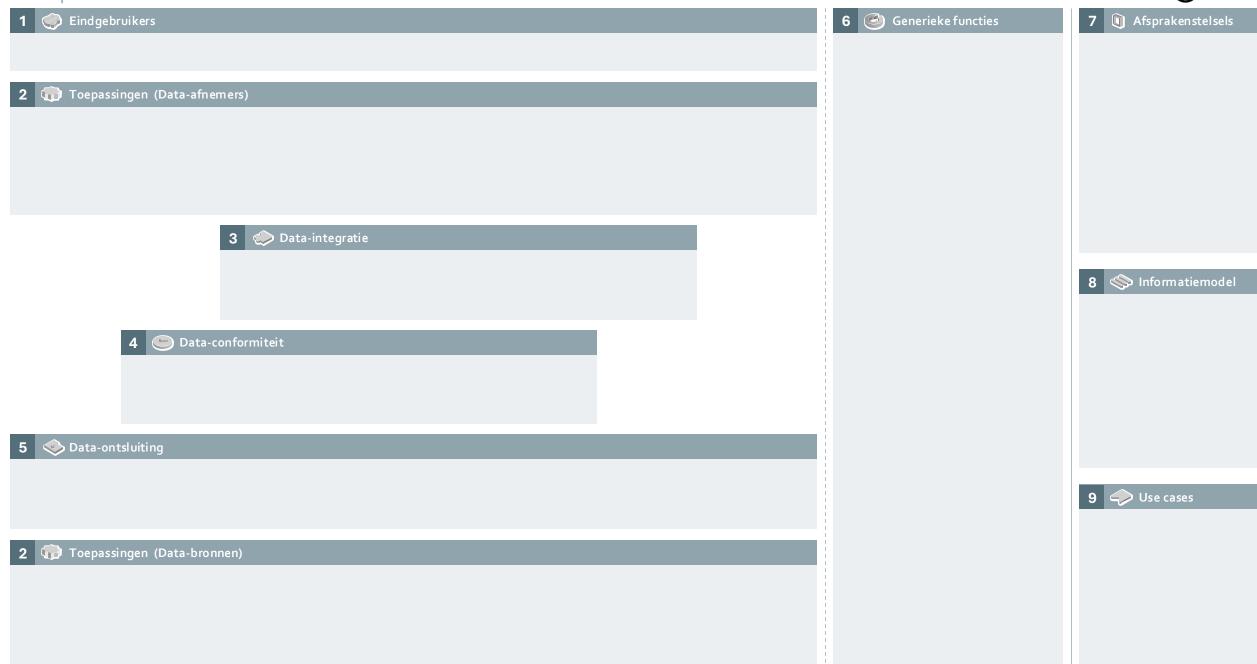
- o Gebied 3 en gebied 4 zijn hierbij optioneel, vandaar dat ze smaller zijn weergegeven.
- In gebied 6 kunnen de generieke functies gegroepeerd worden; bv vertrouwensfuncties, geprioriteerde functies, zorg functies (zorgservices) of onderzoeksfuncties (onderzoekservices)
- o Elke gebied heeft een definitie (zie verderop)

Het canvas bevat 2 detailniveaus: levels 0 en 1. Level 0 bevat alleen de gebieden, op level 1 zijn de gebieden gevuld met bijbehorende componenten.

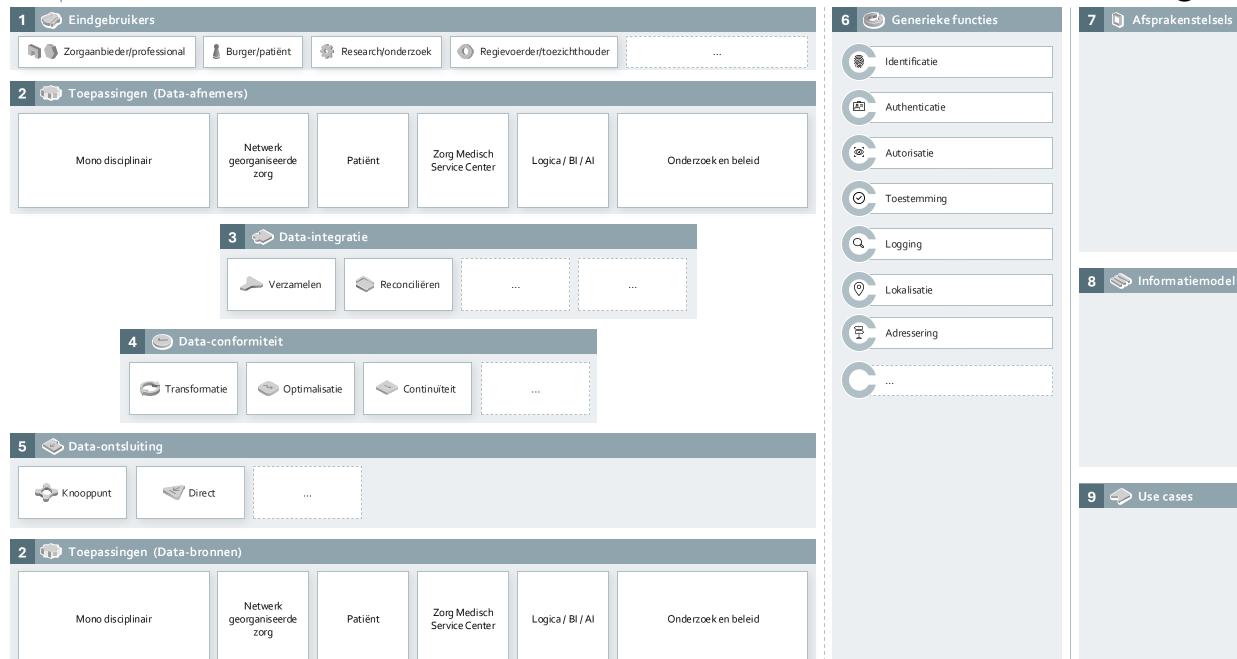
Doormiddel van kaders, kleuren en symbolen kunnen op de 2 levels views worden gemaakt, bijvoorbeeld t.b.v. het afbeelden van initiatieven gericht op het bereiken van data beschikbaarheid. Zie voorbeelden op de volgende slide.

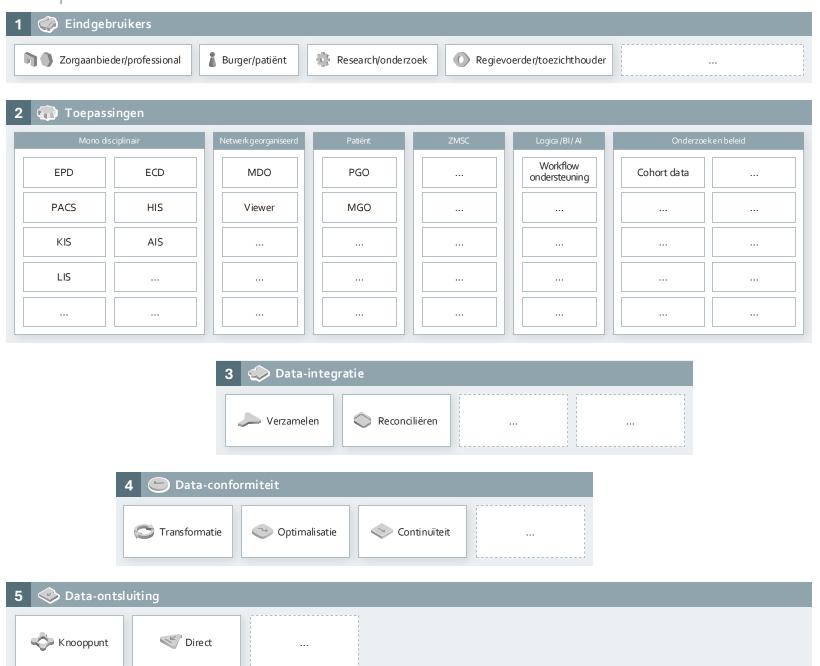
Grondplaat v1.1 - level o

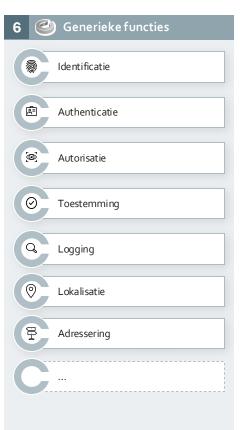

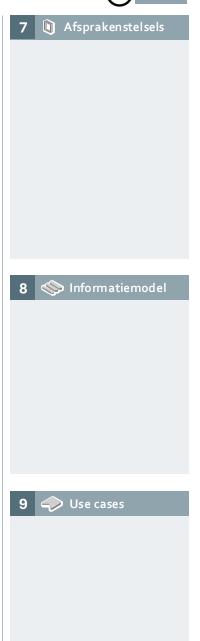
Grondplaat v1.1 - level 1

Grondplaat v1.1 - level 2

De definities

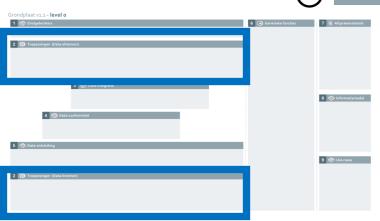
Definities en nadere duiding van de gebieden op het canvas

2 Toepassingen

Definitie:

Gebied plek waarin de functionele toepassingen zijn gepositioneerd die door de eindgebruiker (zorgverlener/onderzoeker/beleidsmedewerker/burger) worden gebruikt.

Nadere duiding:

- Toepassingen kunnen gelijktijdig meerdere rollen hebben: gebruiker, bron, verwerker
- Data die in de toepassingen wordt gegenereerd zal in basis ook worden opgeslagen binnen de bron van de toepassing en via koppelvlakken of direct vanuit de toepassing (rol data-bron) beschikbaar worden gesteld via de <u>data-integratiegebied</u> aan andere toepassingen (rol data-afnemer).
- Er zijn 2 gebieden op het canvas waar toepassingen kunnen worden afgebeeld. Het bovenste gebied is bedoeld voor de toepassingen die als data-afnemer functioneren en het onderste gebied is bedoeld voor toepassingen die als data-bron functioneren. Aangezien er ook toepassingen zijn die beide rollen vervullen kan er in de toekomst toch nog worden besloten om deze 2 gebieden weer samen te voegen. Het belang van het hebben van een canvas waar alle betrokken partijen voldoende comfort bij hebben is op dit moment van groter belang.

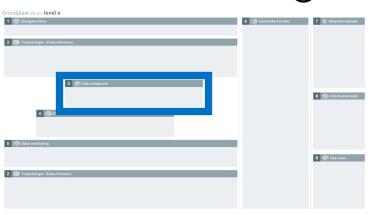

V1.

3 Data-integratie

Definitie:

Gebied waarin generieke integratiefuncties zijn gepositioneerd. Deze functionaliteit maakt het mogelijk om gezondheidsdata uit de <u>data-ontsluitingsgebied</u> en/of uit de <u>data-ontsluitingsgebied</u> en/of uit de <u>functie</u> samen te brengen. De integratiefuncties bestaan uit de functie

verzamelen (verzamelen data uit de bronnen) en de functie reconciliëren (samen brengen tot één samenhangend geheel). Hierbij wordt de gezondheidsdata aangeleverd en uitgeleverd conform het uniforme (inter)nationaal informatiemodel en uitwisselingsstandaarden.

Nadere duiding:

- het samenhangend geheel (dataset) wordt door de toepassing omgezet naar de gewenste functionaliteit. Bijvoorbeeld een chronologisch, eenduidig en correct overzicht voor het (virtuele) integraal gezondheidsoverzicht. De scope van het integratiegebied is specifiek voor integratie van gezondheidsdata.
- In het <u>data-integratiegebied</u> wordt geen data bewaard
- De functies in het <u>data-integratiegebied</u> kan bewerker zijn bij het samenbrengen tot één samenhangend geheel (ook zonder de brondata te manipuleren)
- Kwaliteitscontrole kan op meerdere lagen plaatsvinden, niet alleen in het data-integratiegebied, maar plausibiliteit-controles zijn onderdeel van het verwerken van data voordat deze wordt uitgegeven aan toepassingen die data afnemen.

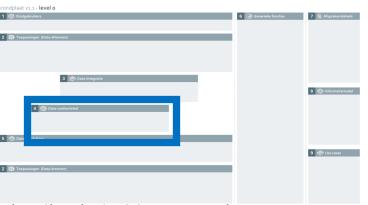
Onderdelen:

- Verzamelen (verzamelen data uit de bronnen)
- Reconciliëren (samen brengen tot één samenhangend geheel)

4 Data-conformiteit

Definitie:

Gebied waarin de functies transformatie (voldoen aan het internationaal informatiemodel), optimalisatie (voldoen aan eisen voor opschaling en performance) en continuïteit (voldoen aan beschikbaarheidseisen en eisen aan digitale duurzaamheid) zijn gepositioneerd voor toepassingen die (nog) niet of niet eenvoudig zelfstandig in staat zijn om hun gezondheidsdata beschikbaar te stellen volgens het internationaal informatiemodel. De gezondheidsdata wordt onder verantwoordelijkheid van de unieke bronhouder conform een uniform (inter)nationaal informatiemodel opgeslagen in deze gebied.

Nadere duiding:

- Toepassingen (bronnen) die gebruik maken van het data-conformiteitsgebied hebben de verplichting om data (blijvend) te actualiseren binnen het data-conformiteitsgebied als deze hierin wordt gerepliceerd
- Toepassingen (bronnen) die wel aan de eisen van beschikbaarheid voldoen (mbt conformiteit, optimalisatie en continuïteit) maken geen gebruik van dit gebied

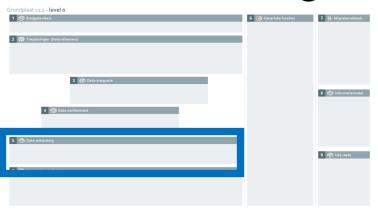
Onderdelen

- Transformatie (voldoen aan het internationaal informatiemodel d.m.v. transformatie naar Eenheid van Taal)
- Optimalisatie (voldoen aan performance- en opschalings-eisen bijvoorbeeld d.m.v. datareplicatie)
- Continuïteit (voldoen aan eisen t.a.v beschikbaarheid en digitale duurzaamheid d.m.v. datareplicatie)

5 Data-ontsluiting

Definitie:

Gebied waarin de componenten zijn gepositioneerd om data te ontsluiten uit de toepassingen gebied, direct of via knooppunten of uit de <u>data-conformiteitsgebied</u> en aan te bieden aan het <u>data-integratiegebied</u>.

Nadere duiding:

- Hierbij worden niet de hardwarematige of database componenten bedoeld.
- Ontsluiting (toegang krijgen tot) van toepassingen (direct koppelvlak of via een gezamenlijk knooppunt waar meerdere toepassingen achter liggen)
- "Publicatie van je toegangstekkers en de voorzieningen die je daarvoor nodig heb"

Onderdelen

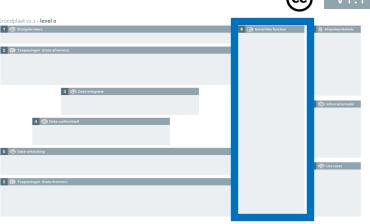
- Knooppunt; ontsluiting van data via een knooppunt waarop meerdere toepassingen zijn aangesloten
- Direct; ontsluiting van data via een koppelvlak direct vanuit een toepassing

6 Generieke Functie

Definitie:

Gebied met de generieke functies, een functie die voor meerdere toepassingsgebieden herbruikbaar zijn om vertrouwen, vindbaarheid, toegankelijkheid, interoperabiliteit of hergebruik van gezondheidsdata te kunnen realiseren. Een generieke functie is in te vullen op basis van een set van brede afspraken, protocollen en open standaarden.

Nadere duiding:

- Dit is de <u>definitie zoals vastgesteld door het Informatieberaad</u>, aangevuld met 'vertrouwen'.
- De functionaliteit binnen deze gebied is beschikbaar binnen het gehele canvas. Services en Zorgdiensten zijn voorbeelden van dergelijke functionaliteit. Voorbeeld van een generieke functie is de toegankelijkheid tot data met een protocol voor autorisatie en authenticatie.
- Een generieke functie kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door een gemeenschappelijke of publieke voorziening, alsook door invulling te gegeven aan een afsprakenstelsel.

Onderdelen

- Er zijn een aantal geprioriteerde generieke functies; identificatie, authenticatie, autorisatie, toestemming, lokalisatie, adressering, logging.
- Dit gebied beperkt zich niet tot de geprioriteerde functies. Er kunnen ook andere generieke functies in dit gebied opgenomen worden.

7 Afsprakenstelsel

Definitie:

Samenhangende set van afspraken, procedures en eisen op juridisch, organisatorisch, financieel, communicatief, semantisch en technisch gebied die verschillende partijen in een bepaald domein in nauwe samenwerking opstellen en waarbij elke deelnemende partij zich door een deelnameovereenkomst verbindt aan de verantwoordelijkheden van een of meer in het afsprakenstelsel gespecificeerde rollen; doel is om ervoor te zorgen dat personen en organisaties op een veilige en betrouwbare manier gegevens kunnen uitwisselen of beschikbaar hebben; belangrijke onderdelen hierbij zijn de principes, de governance, de architectuur en een vertrouwensmodel

Nadere duiding:

- Onderdeel hiervan is ook de datastrategie; dit betreft o.a. wanneer, onder welke voorwaarden en hoe gezondheidsdata beschikbaar wordt gesteld. Daarbij ook kijkend naar de inrichting van het beheer& governance component.
- Er zijn op dit moment verschillende afsprakenstelsels die betrekking hebben op verschillende sectoren en gebruikstoepassingen. Om te komen tot landelijke databeschikbaarheid worden deze afsprakenstelsels geharmoniseerd

V1.

8 Internationaal Informatiemodel

Definitie:

het generieke (inter)nationale informatiemodel wat als fundament dient voor de opslag, verwerking en eenheid van taal van (gegenereerd) gezondheidsdata. Het informatiemodel omvat zowel de entiteiten voor primair als secundair gebruik.

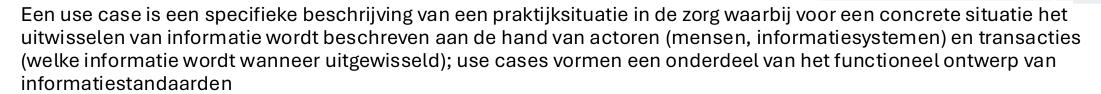
Nadere duiding:

- het is van belang dat bij de transformatie van gezondheidsdata binnen het informatiemodel geen en/of zo min mogelijk context verloren gaat. Deze context is essentieel om de informatie te kunnen interpreteren.
- NICTIZ definitie informatiemodel: modellen die horen bij een informatiestandaard en die beschrijven hoe gegevens in een informatiesysteem gestructureerd zijn; het informatiemodel beschrijft naast de structurering van de gegevens (het gegevensmodel) ook de processen, bedrijfsregels en berichtspecificaties van de informatiestandaard in onderlinge samenhang

9 Use case

Informatiestandaard

Definitie:

Definitie Informatiestandaard:

is een set van afspraken en richtlijnen die bepalen hoe gezondheidsdata moet worden vastgelegd, uitgewisseld en beheerd. Het informatiemodel is de basis waarop de informatiestandaard wordt ontwikkeld. De informatiestandaard speelt een cruciale rol bij het waarborgen van interoperabiliteit.

Nadere duiding:

dit kan zowel technisch zijn (afspraken over berichtenuitwisseling) als op data niveau (structuur en type data wat moet worden vastgelegd).

Proces en werkwijze

Uitgangspunten werkwijze en proces voor bijstelling en verbetering

V1.

Grondplaat / Canvas voor Databeschikbaarheid

Waarvoor het canvas onder andere gebruikt kan worden

- Plotten van IZA aanvragen (om te toetsen op Leidraad, onderling vergelijkbaar te maken en dubbelingen te voorkomen)
- Subsidieaanvragen LDN kunnen worden beoordeeld a.h.v. het canvas, zodat duidelijk is aan welke (hoofd)componenten invulling wordt gegeven
- Beoordelen van lopende data-initiatieven om te beoordelen of deze aansluiten bij de Nationale Visie en Strategie en bijdragen aan het toewerken naar de beoogde stip op de horizon (doelarchitectuur), zodat bijgestuurd kan worden indien nodig
- Duiden van data-initiatieven, programma's, afsprakenstelsels, projecten, producten en diensten

- Laten zien waar de data leeft en stroomt
- Duiding van de noodzakelijke transities in de tijd met het oog op het realiseren van de NVSplateau's
- Plotten van verantwoordelijkheid en afhankelijkheid van bijvoorbeeld LDN LVS CumuluZ Health-RI Twiin
- Duiding van datastromen voor secundair gebruik
- Hulpmiddel voor duiding in kamerbrieven
- Plotten van NCPeH-NL
- Duiding van afhankelijkheden bij ontwikkeling van nieuwe initiatieven

Uitgangspunten werkwijze en proces voor verbetering

Uitgangspunten Werkwijze

Uitgangspunten bij de werkwijze van de Grondplaat Coalitie voor bijstelling en doorontwikkeling zijn:

- Realisatie canvas op basis van consent (niet op consensus)
 - Focus op instemming / Community leden hebben geen onoverkomelijke bezwaren
- We komen niet terug op eerder gemaakte afspraken (tenzij)

Tenzij er overtuigende bezwaren zijn, er sprake is van voortschrijdend inzicht / veranderde randvoorwaarden of omstandigheden

Proces voor bijstelling en verbetering

- De werkwijze om te komen tot het canvas is in opzet geschikt om de doorontwikkeling en het beheer te borgen. Om het werken onder architectuur te bevorderen en toe te werken naar een doelarchitectuur is het creëren van draagvlak onder een brede vertegenwoordiging van zorgpartijen relevant. Bij de uitwerking van het canvas is er een community ontstaan die zorgt voor een brede adoptie in het werkveld. De huidige Coalitie kan nog worden uitgebreid met van stakeholders die nog niet betrokken zijn (bijvoorbeeld vanuit de publieke gezondheidszorg, het socialie domein of preventie.
- Er is onderkend dat het eindproduct van dit traject het canvas – niet het enige resultaat is van dit initiatief. Zeker zo belangrijk is het werkproces en de community die zorgen dat het werken onder architectuur en de afstemming tussen initiatieven voortdurend plaatsvindt om te zorgen dat initiatieven in samenhang leiden tot resultaat.

Canvas vs architectuurmodel

Relatie Grondplaat / Canvas met Architectuurmodel voor het GIS

Onderscheid met de Architectuur van het GIS

NVS Canvas voor Databeschikbaarheid

Het canvas is een set van definities en een visuele weergave van gebieden van gelijksoortige (conceptuele/functionele) componenten voor het bereiken databeschikbaarheid binnen het GIS. Het canvas is bedoeld om de samenhang van deze componenten weer te geven zonder uitspraken te doen over de inrichting (architectuur). Op basis hiervan kunnen initiatieven uitleggen hoe hun voorgestelde oplossing voorziet in databeschikbaarheid in het GIS. Dit canvas is een hulpmiddel voor bestuurders en beleidsmakers om te bewaken dat de losse initiatieven toewerken naar landelijke interoperabiliteit van dienstverlening.

Zie ook kaders en uitgangspunten Canvas dia <u>Grondplaat / canvas v1.1</u> <u>Algemene uitgangspunten/kaders en afspraken.</u>

Het canvas is niet het architectuurmodel van het GIS!

- De scope van het canvas is kleiner dan de scope van de architectuur van het GIS.
- Het canvas is een hulpmiddel voor beleidsmedewerkers en bestuurders. Het architectuurmodel voor het GIS is kaderstellend voor IT leveranciers, Informatiemanagers, Projectleiders, IT architecten en anderen betrokken bij implementatie van het GIS.

Architectuur GIS

Door middel van concrete uitgangspunten, eisen, essentiële bouwstenen en keuzes daaromtrent geeft de architectuur voor het GIS richting aan de realisatie van het gezondheidsinformatiestelsel. Daarmee begrenst deze de ontwerpvrijheid binnen het GIS. De architectuur voor het GIS bestaat uit:

- Architectuurprincipes en uitgangspunten
- Architectuurmodel
- Architectuurgovernance: architectuurproces en organisatie

Architectuurmodel

Dit is het model dat de bouwstenen en de samenhang van het ecosysteem voor het GIS beschrijft en visualiseert. Een bouwsteen is een onderdeel van het ecosysteem voor het GIS (bijvoorbeeld functionaliteit, afspraken, standaarden) dat nodig is om aan de functionele behoefte van het GIS te voldoen. (bron NVS). Dit model maakt duidelijk:

- wat het doel en de afbakening van de verschillende bouwstenen is en hoe de samenhang tussen de bouwstenen er uit ziet;
- welke functionele en kwaliteitscriteria en welke "architectuurrequirements" van toepassing zijn voor de bouwstenen;
- de bij de realisatie van de bouwstenen te gebruiken standaarden en protocollen;
- welke datastromen tussen de bouwstenen lopen; De doelgroep voor het architectuurmodel zijn IT leveranciers, Informatiemanagers, Projectleiders, Architecten en IT'ers betrokken bij implementatie.